

DEFENSOR

L E G I S

Pääkirjoitus DL 3/2005

AINA AJANKOHTAINEN ASIANAJAJAETIIKKA

(Anwaltsethik, ein immer aktuelles Thema)

Asianajotoiminta on ajan myötä monipuolistunut ja kansainvälistynyt. Elämme uudenaikaisessa toimintaympäristössä, jossa kilpailu myös asianajajalalla jatkuvasti lisääntyy. Asianajotoimintaan suhtaudutaan kuin mihin tahansa liiketoimintaan. Ammattimme perusarvoja ja ammattieettistä normistoaamme testataan, joskus jopa kyseenalaistetaan. Ovatko varsin toisenlaisissa oloissa syntyneet tapaohjeemme vielä toimivia vai jo osin vanhentuneita ja turhia rajoituksia asettavia?

Ammattikuntamme toiminnan perustana on päämiestemme edun ajaminen. Asianajajien perusarvoiksi mielletään riippumattomuus, lojaliteetti päämiestämme kohtaan, esteettömyys ja vaitiolovelvollisuus. Asianajajan identiteetin perustana ovat perusarvomme, jotka erottavat meidät muista oikeudellisten palveluiden tarjoajista ja ammattiryhmistä. Identiteettimme, ammattieettinen kulttuurimme ja korkea ammattitaitomme ovat edelleen vahvimmat kilpailuetumme.

Onko asianajotoimistoista tulossa lisääntyvän kilpailun myötä ja ajan hengessä liikeyrityksiä, joissa toiminnan primääri päämäärä on voiton tavoittelu?

Asianajotoiminta on hyvin hoidettuna myös kannattavaa yritystoimintaa, jossa hyvä tulos on välillinen seuraus ammattitaitoisesta ja laadukkaasta työstä päämiestemme hyväksi. Hyväksyttävää ei kuitenkaan ole asianajotoiminnan valjastaminen voittoa maksimoivaksi liiketoiminnaksi. Ammattikuntamme erityisaseman ja ammattieettisen kulttuurimme turvaamiseksi on välttämätöntä, etteivät kaupalliset paineet vesitä eettistä arvoperustaamme.

Yhdistämällä sopivasti asianajajien arvoihin perustuvan yrityskulttuurin, liike-elämän opit ja työvälineet voimme luoda asianajoyrityksiä, jotka pystyvät entistä laadukkaammin ja tehokkaammin palvelemaan päämiehiämme kansainvälistyneessä ja monipuolistuneessa toimintaympäristössämme.

Ammattieettisessä keskustelussa ja normistojemme kehittämisessä ei voida muuttuvassa maailmassa jämähtää paikoilleen. Meidän tulee avoimesti tarkastella kaikilta osin eettisen normistomme toimivuutta tämänhetkisessä toimintaympäristössämme.

Suomessa hyvää asianajajatapaa koskevat ohjeet saivat viimeisen kirjallisen muotonsa vuonna 1972. Oikeudellinen normisto ja ammattimme toimintaympäristö ovat monin osin muuttuneet viimeisten 30 vuoden aikana. Ammattimme perusarvot eivät ole vanhentuneet. Kysymys onkin siitä, millaisen konkreettisen ilmentymän ja sisällön perusarvomme saavat tässä ajassa.

Hyvien tapaohjeidemme perusteellinen läpikäynti on hyvin ajankohtaista. Euroopan Unionin asianajajien tapaohjeisiin, joita myös me suomalaiset asianajajat sovellamme Euroopan

Unionissa ja Euroopan Talousalueella rajat ylittävissä toiminnassamme, kohdistuu muutospaineita. Euroopan Unionin asianajajaliittojen neuvoston, CCBE:n piirissä selvitetään, voidaanko nämä eurooppalaiset tapaohjeet muuttaa ja ottaa käyttöön jäsenvaltioiden asianajajien kansallisina tapaohjeina tai niiden osana.

Asianajajaliiton eettinen valiokunta on aktiivisesti osallistunut Euroopassa tapahtuvaan asianajajien eettisten sääntöjen yhdentymishankkeeseen. Samalla eettinen valiokunta arvioi hyvän asianajajatapamme sisältöä tavoitteena laatia esitys tapaohjeidemme kokoamisesta ja ajantasaistamisesta.

Pohtiessamme Suomessa noudatettavaa hyvää asianajajatapaa emme voi pitäytyä vain kansalliseen näkökulmaamme. Meidän tulee huomioida myös kansainvälinen kehitys, etenkin Euroopassa.

Avointa ja laajapohjaista keskustelua hyvästä asianajajatavasta ja tapaohjeidemme toimivuudesta tulee käydä aktiivisesti. Asianajajapäivien ohjelmaan tämä sopii luontevasti vuosittaisena teemana. Asianajajaoikeuden Kilta on myös erinomainen keskusteluforum. Myös Defensor Legis ja Advokaatti ovat keskusteluun käytettävissä.

Asianajaja *Timo Esko* toi viime Asianajajapäivillä alustuksessaan esille tärkeän kysymyksen. Mikä on se forum, jolla Suomen asianajajakunta luo ja kehittää yleistä ja yhteistä näkemystään hyvästä asianajajatavasta?

Suomessa hyvää asianajajatapaa, niin kirjallisessa kuin kirjaamattomassakin muodossa, synnyttää ja ylläpitää ammattikuntamme yleinen ja yhteinen mielipide, *communis opinio*.

Asianajajaliitolla ei ole tällä hetkellä elintä, joka aktiivisesti luo hyvää asianajajatapaa. Asianajajaliitolla ei ole myöskään elintä, jolta olisi ennakolta saatavissa luotettavia tulkintaohjeita hyvästä asianajajatavasta konkreettisiin tilanteisiin.

Asianajajaliiton valvontalautakunnan näkökulma hyvää asianajotapaa koskeviin ohjeisiin on ikään kuin jälkikäteinen. Valvontalautakunnalla on keskeinen asema tapaohjeiden seurannassa ja soveltamisessa. Valvontalautakunta käsittelee vuosittain noin 300 kurinpitoasiaa, joista julkaistaan valvontakertomus. Lisäksi lautakunnan merkittävimmät kurinpitopäätökset julkistetaan. Valvontalautakunta ei kuitenkaan arvioi kriittisesti tapaohjeita eikä tee ehdotuksia niiden muuttamiseksi. Asianajajaliiton eettisen valiokunnan tehtäviinkään ei kuulu tapaohjeiden tulkitseminen, vaan valiokunta ainoastaan seuraa ja valmistelee asianajajaetiikkaan kuuluvia asioita.

Toivon, että ammattikuntamme ammattietiikka ja tapaohjeidemme sisältö on yleinen keskustelunaihe mahdollisimman monissa asianajajien tapaamisissa. Näin kehitämme *communis opinioniamme*.

Kari Lautjärvi